Sevinç Beyza Toktay[1]

Şehirde mekânın yeni düzenlenme biçimleri: kadınsının reddi?[2]

"Ben sonunda buradasın işte diyorum kendi kendime,
Burada eski bir atlasın kesiştiği yerde."
İlhan Berk

Mekân sorunsalına bir girizgâh

Bu çalışma için destek noktam Cumartesi Anneleri ve depremle birlikte yıkıcı sonuçları ile acı bir şekilde karşılaştığımız mekân sorunsalı olacak. Bu iki nokta Türkiye güncel söylemi, toplumsal bağı ve kliniği hakkında düşündüren ve konuşturan bir fenomen olarak karşıma çıkmakta. Zira bu noktaların, Türkiye'de neoliberal ve muhafazakâr bir söylem içerisinde "mekânın üretimi "nin trajik bir (diğer birçokları gibi: Sulukule, Ayazma, Beyoğlu ve hala yıkımları devam eden mahalleler) çıktısı olduğu söylenebilir. Esasen bu trajik çıktı, yıllardır kent politikası üzerine eğilen, tartışan birçok grubun perspektifi altında. Kent, bir yaşam alanı olmaktan bir *metaya*; yani tüketim nesnenin öncelendiği bir rant alanına gönderimde bulunmakta. Bu nedenle de metnin derdi, Beyoğlu'nu nostaljik bir yerden ele almaktan ziyade Türkiye neoliberal ve muhafazakâr söylem hattında Beyoğlu'nun geçirdiği dönüşümü incelerken kentin mekân boyutunu öznellik, sözün kadınsı ile *başka* ilişkisini araştırıp, tartışmaya açmak.

Bir mekân dönüşüyor

27 Mayıs 1995'ten bu yana Cumartesi Anneleri, siyasi görüşleri nedeniyle gözaltında kaybolan yakınlarını ve faili meçhul siyasi cinayetlerin faillerini arıyor. Aileler, çocuklarının, eşlerinin hayatta olup olmadığını bilmiyorlar. Bu katlanılamaz ıstıraptan itibaren anneler, kayıp

[1] Klinik Psikolog, Formasyonda Psikanalist.
[2] Bu sunum metni, 02.04.23 tarihinde Cartel Franco-Turc ve ALI Côte d'Azur ortak iş birliği ile gerçekleşen çalışma grubunun başlıklarından biri olan *"Şehirde mekânın yeni düzenlenme biçimleri: kadınsının reddi?"* için hazırlanmıştır. Metin, grup çalışması esnasında gerçekleşen diyaloglardan ve metnin Türkçeye çevrilmesi sürecinden itibaren tekrardan düzenlenmiştir.

yakınları, 1995 yılından itibaren Beyoğlu[3] Galatasaray Lisesi'nin önünde yakınlarının nerede olduğunu sormaya başladı. Adeta Beyoğlu, annelerin ıstıraplarını, çığlıkları, pankartları, sloganları ile ifade ettikleri, diğer yakınlar ile bir arada dayanıştıkları bir mekâna dönüştü. Ancak 25 Ağustos 2018 tarihinde Cumartesi Anneleri'nin 700. hafta buluşması, İçişleri Bakanı'nın talimatıyla Beyoğlu Kaymakamlığı tarafından yasaklandı. O tarihten bu yana ise annelerin sözlerini ve bir diyalog ihtimalini işaret eden bu mekân barikatlarla abluka altına alındı. Akabinde, Beyoğlu'nda yürürken varlığını kesif bir şekilde hissetmeye başladığımız nesnenin statüsü, kent mekânının deneyiminin dönüşümüne uygun olarak veçhesini[4] değiştirmeye başladı. İstanbullular için bu deneyim *"Beyoğlu artık tanıdığımız Beyoğlu değil"* cümlesi etrafında yankılandı.

Türkiye'de 6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan deprem, mekân anlayışının materyalini bir kez daha çiğ bir şekilde gözler önüne serdi. Zira ranta açılan bu alanda binaların inşaatı gerçekleşirken, bir binanın hangi koşullarda inşa edilebileceğini söyleyen yasa iptal edildi. Denetimsellik sistematik olarak ortadan kaldırıldı ve arazinin topografik yapısının gerçek bilgisinin inkârı ile birçok yeni konut inşa edildi[5]. Diğer bir değişle, sorumlular bu doğal araziye, yani *"ev/cilleştirebilmenin"* imkânsız olduğu bu bölgeye *"hâkim olmaya"* çalıştı. 6 Şubat 2023 tarihinin bu anlamda bir söylemin inşa ettiği vitrinin acı bir şekilde çöküşünü gözler önüne serdiği söylenebilir. Tabii depremin hemen ardından, emlak şirketleri "inşaat" bölgelerinde etütlere başlamış ve ardından açıklamalar boy göstermiştir: *"Yeni konutları benzer tasarımlarla inşa edeceğiz"*.

Bu söylemde acı bir şekilde bir kez daha çarpan gerçek, tüketim nesnesinin merkeze alındığı ve bir arada yaşamayı garanti altına alan dilsel yasanın iptal edilişi olduğu söylenebilir. Zira bir arada yaşamayı garanti altına alan bir söylemden farklı olarak neoliberal ve muhafazakâr söylemin, *"öznenin kendi hesabına ne kaldığı"* sorusunu iptal ettiğini ve böylece insanın etik sorumluluğunun kalbinde bulunan *"kayıp, eksiklik"* sorusunu kadük kıldığını ifade edebiliriz.

---

[3] Beyoğlu bölgesini bu yazının merkezine alma nedenim Beyoğlu'nun kültürel, mimari ve tarihi izleriyle Türkiye söyleminin her dönem metaforik bir sureti niteliğinde olmasıdır. Zira dönemin söylemi değiştikçe, Beyoğlu'nun değişen çehresine tanıklık ediyoruz.

[4] Yapılan araştırmalar bu vehçenin neoliberal anlamdaki ilk değişimlerinin 1980 ve sonrası döneme denk geldiğini gösterir.

[5] Yetkililer çok kısa sürede herkesin bir eve sahip olacağını kitlelere duyurmuştur. Ki bu söylem, kentsel dönüşüm bölgelerinde evlerinden edilen ailelere verilen vaatlerle de benzerlik gösterir.

Peki bu öncüllerden itibaren annelerin ıstıraplarına bir adres olarak tayin ettikleri bu mekânın statüsü bize neyi duyurur? Zira neoliberal ve muhafazakâr bir söylemde mekân nasıl ele alınmaktadır? Ve bu mekân sorusu ile kadınsı arasında nasıl bir ilişki mevcuttur?

Mekân mefhumu ve mekânın söz boyutu

Metnin girişinde Cumartesi Anneleri ve taleplerini simgesel bir adres, bir mekân olarak belirledikleri Beyoğlu'nda duyurmaya çalışmalarını belirtmiştim. Peki geometrik ölçülerin, fiziksel özelliğinin ve konumunun ötesinde bir mekân nedir ve neye dairdir?

Latince *"spatium"*[6] dan gelen bu kelime, *"stadyum, yarış pisti, arena, açık alan, zamansallık"* anlamlarına gelir. Arapçada ise "*makān* مكان*"*[7] *"varoluş, var olunan yer, konum"* sözcükleri ile karşılanır. O halde mekânın boşluktan itibaren sözsel değiş tokuşuna, bir zamansallığa, tarihi miraslara ve simgesel işaret noktalarına, ticarete, mensubiyete, beklenmedik sürpriz karşılaşmalara, çocuk ve yetişkin oyunlarına, muhabbetlerine içre olduğu söylenebilir.

Mekân, insan ilişkileri ve birlikte yaşama ihtimaline, Öteki'nin makamına ve işlevine gönderimde bulunur. Lacan'ın ifadesi ile Öteki, *"Her şeyden önce bir yer, bir mekân olan şeyi onunla gösteriyorum. Ötekinin yeri dedim ona."*[8] Zira Gérard Wajcman'ın *"Bir çerçeve olduğunda, bir Öteki vardır. Çerçeve, potansiyel bir adresin beden bulmuş halidir"*[9] cümleleri, mekân boyutunun tasarımının somut bir figürün ötesinde, bir adresi işaret eden Öteki makamının kurucu işlevine değinir. Hülasa insanın kendi mekânını dilden, Öteki'yle olan ilişkisinden, yapısından, geçtiği benzerlerinin dolayımından ve kendi iç yabancısından itibaren inşa ettiğini düşünebiliriz. Yani özneyi bir başka gösteren için temsil eden dil ve gösteren, mekânın inşasına dâhil olur. Bu nedenle Foucault'ya da referansla mekân, dil yapısının, gramerinin, mevcut güncel söylemin bir üretimidir. Öznel, otantik bir mensubiyetin yeri olan bir gösteren olarak, potansiyel bir konuşma yerinin, Alain Brice'in de ifadesiyle bir bakıma söz ile *"tutulan alanın" "lieu-tenant"*[10] üretimine işaret eder.

---

[6]https://www.cnrtl.fr/etymologie/Espace/0#:~:text=Empr.,ar%C3%A8ne%2C%20%C3%A9tendue%2C%20dur%C3%A9e%20%C2%BB.
[7] https://www.nisanyansozluk.com/kelime/mek%C3%A2n
[8] Lacan, J., *Yine / Hâlâ Semineri 20. Kitap, 1972-1973*, çev. Murat Erşen, Metis Yayınları, sf 36.
[9] Wajcman, G., *Fenêtre. Chroniques du regard et de l'intime*, op. cit., sf.309.
[10] Alain Brice, *Psychanalyse, espace et l'institution.*

Bir mekânın söz ile tutulmasına binaen 14 Temmuz 2016 tarihinde Fransa'nın Nice şehrinde meydana gelen saldırı üzerine düşünmek açımlayıcı olabilir. Saldırının gerçekleştiği Promenade des Anglais[11] süreç içerisinde bir diyalog alanına dönüştürüldü. Peki bu nasıl gerçekleşti? Saldırının sonrasında Nice yaşayanları caddeye sevdiklerini kaybettiklerini temsil eden "nesneler" yerleştirmeye başladı. Süreç içerisinde bu cadde bir yas ve bir anma yeri haline geldi. Etrafa bırakılan yakınlarını andıkları, potansiyel bir sözü barındıran kimi nesneler, -fotoğraflar, pelüş oyuncaklar, kıyafetler, mumlar- kurban yakınlarının dayanılmaz ıstıraplarını ortak bir mekânda deneyimleyebilmelerine, seslerini ifade etmelerine ve toplumsal bağda bir iz, bellek inşa etmelerine olanak sağladığı söylenebilir. Peki, bu formülasyon tersine çevrildiğinde ne ile karşılaşmaktayız?

Bu bağlamda tarihi önemi büyük olan Beyoğlu bölgesini tekrar ele almak istiyorum. Hatırlayacağımız üzere bölgede birçok tarihi restoran, pastane, sinema, özel mimari yapılar mevcuttu. Bu bölgenin etrafında, nüfusun heterojen olduğu küçük mahalleler bulunmaktaydı. Beyoğlu uzun yıllar boyu kozmopolit kimliğiyle söz söylemeye, ticarete, dolaşıma ve çok sesliliğe yer açan görece bölgelerden biriydi. Yıllarca birçok tarihi eylemin gerçekleşmesine, toplumun farklı tabanlarından gelen insanların yankılarına bir zemin sunmaktaydı. Ama bu bölge 2010 yılından bu yana ağırlığını fazlasıyla hissettirdiği bir tüketim mekânına evrildi. Gezi Parkı barikat ve polislerle çevrildi, sokak başlarına birer toma yerleştirildi, bölge "koruma" altına alındı. Şehrin diğer bölgeleriyle birlikte kentleşme ciddi bir şekilde şiddetini hissettirdi ve iktidar İstanbul'un çehresini değiştirmeyi hedefledi. Ancak bu kentleşmenin elbette toplumsal bağ ölçeğinde çıktıları olacaktı. Ranta açılan bu kentsel dönüşüm, bölge yaşayanlarını şehir bölgelerinden uzaklaştırdı ve şehrin dış çeperine yerleşmeye itti[12]. Yani Beyoğlu gittikçe homojenleşen, kütleleşen ve yoğuşan bir kıvam kazandı. Bununla birlikte tarihi önemi büyük mekânların çoğu bölgenin değişen ekonomik ve kültürel çehresiyle birlikte kapanmak zorunda kaldı: Markiz[13] Pastanesi, Robinson Crusoe 389 Kitapevi, Emek Sineması, Kelebek Korse, Pandora Kitapevi ve son olarak Osmanlı ve Cumhuriyet tarihinin ilk pastanesi

[11] Fransa Nice kentinin sahil kısmına verilen uzun yürüyüş yolunun ismidir. Birçok kent yaşayanının arkadaşlarıyla buluşup sohbet ettiği, denize girdiği, sokak müzisyenlerinin müzik yaptığı, birçok festivalin gerçekleştiği, birçok milletten turisti ağırlayan oldukça kozmopolit, heterojenliği içerisinde barındıran bir caddedir.

[12] İmre Azem'in *"Ekümenopolis: Ucu Olmayan Şehir, Lamekan"* belgeselleri konuyla ilgili detaylı bilgi vermekte.

[13] Bir gösteren niteliğinde olan "Markiz" sözcüğünü aynı zamanda Fransızca anlamıyla ele aldığımızda bizi oldukça anlamlı bir güzergaha çıkarır. "Marquer" fiili Türkçede "işaret koymak, belirtmek, damga vurmak" anlamlarına gelir. Bu göstereni "iz" ile birlikte okuduğumuzda, bir izi belirtmek, işaretlemek şeklinde duyulabilir. Oysaki rant ve meta odaklı bu söylemsel yapı, bu simgesel izi ya bir atıl, hayalet bir mekâna dönüştürmekte ya da yerine tüketim odaklı bir alışveriş ve eğlence merkezi açmaktadır.

olan Lebon Pastanesi. Toplumsal hafızamızda bir iz, simgesel işaret noktaları olan bu tarihi mihenk taşı niteliğindeki mekânların kapanışı, tüketim nesnesini merkeze yerleştiren bir söylem ile İstiklal'i donattı. Özetle birçok farklı gruptan insanın gelip dolaşımda olduğu, ilk aşk randevusunu gerçekleştirdiği, alışverişini yaptığı, bir arada söz ürettiği bu semt, tüketim nesnesinin ayrıcalıklı kılındığı bir meta mekâna dönüştü.

[14]

Dolayısıyla gerek Nice örneğinde verdiğimiz gerek Cumartesi Anneleri ile ele aldığımız söz, diyalog ve nesnenin mahiyeti meselesi ve Beyoğlu üzerinden ele aldığımız tüketim nesnesinin öncelenmesi konusu, bize söylemin merkezinde yer alan radikal olarak birbirinden farklı iki nesnenin varlığını göstermektedir. Bu cümleyi bölgedeki pasajlar ve kent boyutundaki etkilerini Serge Lesourd'un cümlesine referansta bulunarak açarsam: *"Kentsel anlamda pasajlar, bireyler arasında bir değiş tokuşun, çoğunlukla ticari bir alışverişin*

[14] Markiz Pastanesi, Beyoğlu, 2023

gerçekleşebilmesi için inşa edilmiş yerlerdir. Modern şehirlerimizde, pasajlara en yakın olan ticari galerilerdir ve bunların mimari modeli çarşılarda veya kapalı pazarlarda bulunur."[15] Devam edersek, *"Ancak, modern kentsel mekân kullanımımız artık pasajlarla işlemiyor. Bu pasajlar alışveriş merkezlerinin veya yaya caddelerinin inşasında gettolaştırıldı ve anonimleştirildi."*[16] . Özellikle İstiklal, Cadde-i Kebir, bağlamında incelediğimizde tarihin tozunu yutmuş pasajlar, birbirinden farklı milletlerin bir araya gelerek ticaret yaptığı, sosyal aktivitelerin gerçekleştiği, sokakları ve kültürleri birbirine bağlayan yapılardır. Dolayısıyla da kentin dokusunda oldukça önemli bir işleve sahip olduğu düşünülebilir. Halbuki günümüz söyleminde bu pasajların tek tip nesnelerle donatıldığını, kimi pasajların birer hayalete, kimisinin[17] ise akıl almaz restorasyonuyla bir alışveriş ve eğlence merkezi haline dönüştürüldüğünü söylemek yanlış olmaz. Yani mevcut söylemde söz konusu olan merkezde tüketim nesnesinin olduğu, nesnenin öncelendiği bir düzenlenişi işaret etmektedir. Ve bu mekân, bölgenin simgesel işaretlerinin, izlerinin, bölgeye has gösterenlerinin izlerinin silinmesiyle anonimleştirilmiştir[18].

Bu bağlamda içinde bulunduğumuz neoliberal ve muhafazakâr söylemde, mekânın merkezinde yer alanın bir eksiklik, delik, bir kayıp, bir değiş tokuş olmadığını duyabiliriz. Bu söylemde insanı insan yapan boşluğu doldurmaya gelenin tüketim nesnesi ve kimi zaman da *"atık"* olduğu söylenebilir. Bu tüketim nesnesinin ve atığın mekândaki vukusunu gerek İstanbul sokaklarında gerekse tarihi kimi yapılardaki (Yedikule bölgesinde bulunan surlar) tıkanan deliklerde görebilmek mümkün.

---

[15] Lesourd, S., *Construction adolescente*, Erès, 2005, sf.171.
[16] *I.b.i.d,* sf.175.
[17] Narmanlı Han bunlardan yalnızca biri.
[18] Zira kente dair tarihi ve kültürel anlam atfeden simgesel işaret noktaları olan kimi cadde, sokak isimlerinin değişiminin, Türkleştirme politikaları ile 1927 yılından itibaren başlayışı ve 1980 darbesi ile bu değişimin masaya yumruğunu vuruşu hatırlanabilir. Hakeza 15 Temmuz darbesiyle ismi değiştirilen *"Boğaziçi Köprüsü"* de bu işaretlerin simgesel değerinin yok sayılmasına başka bir örnek.

[19]

Peki ya kadınsı? Kadınsı, bu noktada nesne ile ilişkisi bağlamında konumuza iştigal eder. Zira Serge Lesourd'un cümleleriyle konumuzu diyaloğa aldığımızda: *"Kadınsı nesnesizdir. Ama kadınsı aynı zamanda Öteki'nin zevkini yöneten eksikliğin göstereni ve zevkinin uygun nesnesi olacak, gerçeklikte var olmayan simgesel Fallus arasında yer alır."*[20] *'Ergenlik bir geçiş olarak, çocuksul Öteki ile cinsel Öteki arasında, fallik imgesel tamamlanmışlıkla Öteki zevkin kaynağı olan eksiklik arasında geçiş olarak anlaşılmalıdır (...) Bu geçişin düzenleyicisi kadınsının belirişidir, tıpkı hakikatin ya da kısmi bir söylenenin ortaya çıkmasında olduğu gibi özneyi 'muhabbet' oyunlarına diyebileceğimiz açıklamalar, türlü türlü tanımlamalara yani bilinçli bilgisinden kaçanı gene dilin içinde ele almaya zorlar."*[21] Biyolojik

[19] Şişli, İstanbul, 2023.
[20] Lesourd, S., *Özne Nasıl Susturulur*, çev. Özge Soysal, Ümit Edeş, Doğu-Batı Yayınları, sf 78.
[21] *I.b.i.d,* sf 78-79.

cinsiyetin ötesinde psişik bir konumlanıştan itibaren ele aldığımız *kadınsı*[22], öznenin ruhsallığında karşılaştığı radikal bir kırılma ve karşılaşma olduğu söylenebilir. Kadınsı, öznenin altüst olduğu noktada kendi sözcüklerini yeniden icat etmesini, yapılandırmasını, dile gelmesi imkânsız olan Gerçek'in öznenin kendi kelimeleriyle kısmi olarak temsil edilmesini zaruri kılar. Bu nedenle kadınsının, kelimelerin büklümlenebilmesinde ve *"muhabbet oyunlarını"* zaruri kılışında mekâna dilsel bir kıvam verdiği söylenebilir. Bu mekân, merkezde nesnenin olmadığı, merkezi boşluğun kısmi olarak kelimelerin dolayımıyla örülmeye çalışıldığı bir söz mekânıdır ve bir adresi işaret eder. Tıpkı Antigone'nin erkek kardeşinin mezarı için *"ölülerimizle ne yapacağız"* gibi etik bir sorunun peşine düşüşünde ve Şehrazat'ın 1001 gece boyunca Şar'ı fallik gücün girdabının ötesine geçmeye gönüllü bir şekilde davet ettiği konumlanışta olduğu üzere. Kadınsı bu anlamda *fallik gücün her şey olduğuna inananlardan* radikal olarak farklı bir konumlanıştır. Öznenin onu aşan yerden itibaren kelimelerine atılım vereceği, kendindeki yabancı ile karşılaşacağı ve bu yabancıyı işleyip, örebilmesini önceleyen bir yerdir. Dille büklümlenen bu mekân, nesnenin yerinin aslında boş olduğunu; tam da boş olması nedeniyle bu boşluğu arzulayan bir özne olarak işleten ve üreten bir adrestir. Üretilen şey, kelimelerin dolayımından geçerek boşluğun ta kendisidir. Bu nedenle merkeze boşluğu alan bu po*etik* ve est*etik* dilsel mekân hem toplumsal gösterenlerin hem de *(bir-bir) 0'dan*[23] - yani boşluktan, eksiklikten itibaren ele alınan *bir-bir aradalıklar*[24] ile yaşama biçimlerimizin icadında, inşasında ve üretiminde asli bir yer teşkil etmektedir. Dolayısıyla güncel söylemde mekânın üretiminin, insanlar arasında dolaşımda bulunan sözcüklerin değiş tokuşuna içre olmadığı söylenebilir. Daha ziyade tüketim nesnesinin öncelendiği bir mekân tasarımının varlığından bahsedebilmek mümkün. Bu nedenle de rant öncelikli bir meta kent tasarımında, mekânda dolaşımda olan şeyin potansiyel bir söz değil, tüketim nesnesi olduğunu söyleyebiliriz[25].

Dolayısıyla bu üretim biçiminin, öznellik-lere, insanlar arasındaki ilişkilere, ilişkilenme biçimlerine, tarihi yapıların akıl almaz restorasyonlarına, kurumlardaki işleyişlere ve klinikteki

---

[22] Jacques Lacan, Yine/Hala seminerinde *"cinselleşme niceleyicilerinde"* her iki ruhsal konumlanışın mantığını detaylı ve incelikli bir şekilde çalışır.

[23] Özge Soysal, Zeynep Özen Barkot, *"Nasıl bir-bir-aralıklar"*.
http://www.ozgesoysal.com/uploads/dosya/1540813036a0b9.pdf

[24] Bu yazım şekli Özge Soysal ve Zeynep Özen Barkot'un "Nasıl *bir-bir*-aradalıklar?" metnine referansla kaleme alınmıştır.

[25] Özge Soysal'ın çalışma sırasında işaret ettiği üzere, bu söylemin üretildiği mantıkta yığın/kütle bedenle karşılaşıyoruz (örneğin yerde yatan sarhoş bedenler, ötekinin bedenini tanımadan çarpışan bedenler vb.) Yani gösterenle düğümlenen bir bedenden ziyade, tüketim nesneleriyle tıkanmış "yerçekimsiz" bedenlerden bahsediyoruz.

yankılarına tanıklık etmekteyiz. Çıkar ve yarar odaklı ilişkilenmeler, ötekinin adeta bir tüketim nesnesine indirgendiği "aşk ilişkileri", salt DSM tanı kriterlerine indirgenen ve ilaç odaklı tedavi biçimini vurgulayan çalışmalar, *"özşefkat, mindfulness, inziva"* ve çoğaltabileceğimiz kimi tekniklerde öznenin mütemadiyen "başarısızlık, çaresizlik" duvarına çarpışını "şefkatsiz" bir yerden duyuran kimi pazar odaklı söylemler, çocuk kliniğinde karşılaştığımız "ebeveynlik krizleri", madde tüketiminin ciddi oranda artışı ve daha birçok klinik, toplumsal fenomenden söz edebilmek mümkün. Tam da bu nedenle, bir şeylerin üretilebileceği, yazılabileceği, kaydedilebileceği mekânlar yaratmanın önemi bir kez daha ısrarla kendisini duyurmakta. Böylelikle özneler kendi paylarına düşeni, onlara kalanı üstlenebilir ve tekrardan yeni ve başka bir söz inşa etmeleri mümkün kılınabilir. Bu nedenledir ki Nice saldırısının ardından üretilen diyalog alanındaki nesnenin statüsü ile Beyoğlu örneğinde gözlemlediğimiz nesnenin statüsü radikal olarak birbirinden farklıdır.

Bu bağlamdan hareketle Türkiye söylemselliğinde, hatayı ve yanılgıyı etik bir konumlanıştan itibaren, bölünmüş bir özne olarak üstlenmekten ziyade*; fallusun her şey olduğuna inanan* "bu budur" mantığının sansürleyen kesinliğinin işlediği kapalı bir söylemsel hatta yer aldığımızı söyleyebiliriz. Özge Soysal'ın *"Muhafazakâr ve neoliberal söylemlerin ürettiği zevk (Jouissance) türleri"*[26] başlıklı oturumda ele aldığı *Kurak Günler* filminin metaforik bir anlam teşkil ettiği söylenebilir. Film, karakterlerin bir uçurum sertliğindeki obrukla yüz yüze geldiği bir sekansla açılır. Zira bu obruk mevcut söylemin ve Türkiye'deki mekân boyutunun bir temsili niteliğindedir. Bu obruk, gerçeğin mütemadiyen inkâr edildiği bir söylem tarafından sistematik biçimde çiğlikle üretilmiştir. Kimse bu obrukla ilişkili gerçeği tanımak istemez. Halbuki bu obruk ölümcüldür. Bu söylem, nesne a'yı yakalamanın imkânsız oluşunun, eksikliğin ve öznel sorumluluk meselesinin öneminin altını çizen söylemden farklı bir söylemdir: *eksiklik mi o da ne?* Bu söylem, nesnenin nerede konumlandığını belirler ve tayin eder. İmkânsız sorusu veçhesini değiştirir. Neoliberal söylem özneye *"arzu nesnesini"* verdiği yanılgısı ile, imkânsız sorusu imkânlı hale gelir. Özne nesnesinden *"hep daha fazla!"* zevklenmeyi hedef alır. Merkezde bulunan insanlık, etik ve *bir-bir-arada* yaşama prensibinin ötesinde, nesnenin ta kendisidir. Ne po*etik* bir söz ne de est*etik* bir temas kalmıştır.

Bu nedenle insan etiğinin kalbinde yer alan kayıp, dil ve bu dile nasıl bir kıvam verdiği sorunsalını Antigone, Şehrazat gibi iki birbirinden farklı kadınsı stille birlikte incelemek ve

[26] Cartel Franco-Turc ve ALI Côte d'Azur'un ortak iş birliği ile gerçekleşen çalışma grubunun başlıklarından biri olan *"Muhafazakâr ve neoliberal söylemlerin ürettiği zevk (Jouissance) türleri"* oturumuna referansla.

düşünmek oldukça açımlayıcı. Zira bu iki farklı kadının kendilerine has stilleriyle kulakları delmek üzere meramlarını ısrarla sürdürüşlerinin atılımını aldığı yer, *"Bir Başka'ya"* isimli yazımın, Özge Soysal tarafından kaleme alınan tanıtım metnindeki ifadesinde oldukça net bir şekilde ifade edilir: *"sembolik yasanın işleyebilmesi sadece ve tamamen fallusa bel bağlayan erkekliğin de ötesinde Baba-nın Adının ve fallusun her şey demek olmadığı, Başka'nın tarafında olan kadınsı sayesindedir."*[27] *"Kadınsı, Lacan'ın 'cinselleşme niceleyicilerinde (quanteurs de la sexuation) fallik güce inanışta 'tam olmayanlar' olarak öne sürdüğü ve öznenin bilinçdışı bir seçimi olarak tanımlanabilir."*[28]

Birçok şeyin metafordan, şiirsellikten, incelikten ve est*etik*ten arındırılarak oldukça çiğleşmeye başladığı günümüz söylem ve karşılaşmalarında, bu bilinçdışı seçimi üstlenebilmek ve kadınsıyı mekânlarımızda ağırlamak önemini duyurmakta. O halde *tamamen fallusa inanmayan* Antigone ve Şehrazat'ın cesur, özgür, po*etik* ve est*etik* kadınsı konumlanışını tekrardan hatırlamak ve bir hafıza inşa edebilmek üzere.

[27] http://www.ozgesoysal.com/kolektif/bir-baskaya-93
[28] Lesourd, S., *Özne Nasıl Susturulur*, çev. Özge Soysal, Ümit Edeş, Doğu-Batı Yayınları, sf 79.